

Ewa Mańkowska
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

Finansowanie edukacji ekologicznej przez WFOŚiGW we Wrocławiu

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu jest największą instytucją na Dolnym Śląsku, która finansuje proekologiczne zadania. Jedną z takich dziedzin jest edukacja ekologiczna.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu został powołany do życia na podstawie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980 r. (tekst jednolity Dz.U. Nr 49 z 15.04.1994 r., poz. 196 z późniejszymi zmianami). Rozpoczął samodzielną działalność w lipcu 1993, a od 1 stycznia 1999 r., w wyniku reformy administracyjnej kraju, objął zasięgiem działania teren województwa dolnośląskiego.

Od dnia 01.10.2001 r., czyli wejścia w życie ustawy z dnia 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. Nr 129 z 2006, poz. 902 z późn. zmianami), utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej stały się instytucjami w rozumieniu ustawy Prawo Ochrony Środowiska.

Fundusz posiada osobowość prawną i w rozumieniu ustawy o finansach publicznych jest wojewódzkim funduszem celowym. Działa na podstawie Statutu, nadanego przez Ministra Środowiska.

Działalność statutowa Funduszu polega przede wszystkim na finansowaniu zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną. Ma to na celu realizację zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa. Działalność statutowa to również współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi.

Wspierane finansowo są zarówno zadania o zasięgu lokalnym, jak i wojewódzkim oraz ponadregionalnym. Źródłem finansowania działalności Funduszu jest fundusz statutowy, tworzony głównie z części opłat za korzystanie ze środowiska i kar za jego zanieczyszczenie. Wpływy z tych tytułów są przekazywane na konto Funduszu przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Fundusz określa kryteria i zasady udzielania pomocy finansowej, sporządza projekt planu finansowego, zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20.12.2002 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz.U. Nr 230 z 2002 r., poz. 1934) oraz plan działalności, który podlega zaopiniowaniu przez NFOŚiGW.

Fundusz realizuje zadania statutowe poprzez przyznawanie dotacji, przekazywanie środków jednostkom budżetowym, udzielanie oprocentowanych pożyczek, przyznawanie nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej, a także dopłat do kredytów preferencyjnych udzielanych przez niektóre banki na zadania ochrony środowiska w ramach podpisanych umów. Realizacja wypłat (poza nagrodami) następuje na podstawie dwustronnych umów cywilnoprawnych zawieranych pomiędzy wnioskodawcą, beneficjentem pomocy a Funduszem.

Podstawy prawne udzielania pomocy finansowej przez WFOŚiGW we Wrocławiu na zadania z zakresu edukacji ekologicznej

Zgodnie z art. 409 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity D.U. z 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.) WFOŚiGW we Wrocławiu przeznacza środki finansowe na wspomaganie edukacji ekologicznej oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju. Pomoc finansowa udzielana jest w formie dotacji, pożyczki lub przyznania środków (dla jednostek budżetowych) na podstawie umowy cywilnoprawnej oraz poprzez przyznawanie nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej.

Regulacje wewnętrzne dotyczące udzielania pomocy finansowej przez WFOŚiGW we Wrocławiu na zadania z zakresu edukacji ekologicznej

Dofinansowanie zadań, w tym również z zakresu edukacji ekologicznej następuje na warunkach określonych w obowiązujących w WFOŚiGW we Wrocławiu „Zasadach udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu”, „Kryteriach wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu”. Powinno być zgodne z listą przedsięwzięć priorytetowych WFOŚiGW we Wrocławiu planowanych do dofinansowania w poszczególnych latach.

Aktualnie obowiązujące „Zasady...” zostały zatwierdzone Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 34/2009 z dnia 17.04.2009 r. Zgodnie z nimi dotacje na edukację ekologiczną mogą być udzielane wszystkim rodzajom podmiotów, przy czym wysokość dotacji przy wspieraniu działalności nieinwestycyjnej z zakresu edukacji ekologicznej może być ustalana indywidualnie, natomiast przy wspieraniu działalności inwestycyjnej wysokość dotacji nie może przekroczyć 25% wartości zadania.

Kryteria, które są stosowane przy ocenie i kwalifikacji przedsięwzięć do dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu dotyczą wszystkich rodzajów działań, w tym również edukacji ekologicznej i obejmują: kryterium zgodności z polityką ekologiczną państwa i Województwa Dolnośląskiego (kryterium nadrzędne), kryterium zasięgu oddziaływania (preferowane są zadania o ponadlokalnym zasięgu oddziaływania), kryterium techniczno-ekologiczne (planowane efekty rzeczowe i ekologiczne, przygotowanie zadania do realizacji, zabezpieczenie źródeł finansowania) oraz kryterium wymogów formalnych (posiadanie opinii, uzgodnień i pozwoleń, przeprowadzenie stosownej procedury wyboru wykonawców). Aktualnie obowiązujące „Kryteria...” zawarte są w Załączniku do Uchwały Rady Nadzorczej Nr 194/2005 z dnia 27.12.2005 r.

Lista przedsięwzięć priorytetowych na rok 2009 planowanych do dofinansowania z zakresu edukacji ekologicznej obejmuje następujące dziedziny:

- a. Rozwój bazy służącej realizacji programów edukacyjnych w regionalnych ośrodkach edukacji ekologicznej, szkołach i innych ośrodkach edukacyjnych oraz w parkach narodowych i krajobrazowych.
- b. Realizacja programów edukacyjnych, zgodnych z Programem Edukacji Ekologicznej dla Dolnego Śląska, poprzez bezpośrednie działania szkoleniowe, zwłaszcza działania praktyczne i propagandowe, wydawnictwa i prasę popularyzującą wiedzę ekologiczną, zakup sprzętu i materiałów dla działalności edukacyjnej, konferencje, seminaria, wystawy,

konkursy, olimpiady, festiwale upowszechniające wiedzę i postawy ekologiczne.

Komisja Konsultacyjna ds. opiniowania wniosków z zakresu edukacji ekologicznej

Od roku 2001 w WFOŚiGW we Wrocławiu działa Komisja Konsultacyjna ds. opiniowania wniosków z zakresu edukacji ekologicznej. Celem Komisji jest uspołecznienie i obiektywizacja procesu opiniowania wniosków edukacyjnych poprzez wstępną ocenę ich wartości według jednolitych i uzgodnionych kryteriów opracowanych przez Komisję. Komisja działa społecznie, na podstawie „Zasad funkcjonowania Komisji Konsultacyjnej ds. Edukacji Ekologicznej” i ma charakter ciała doradczego i opiniującego – jej oceny brane są pod uwagę w procesie podejmowania decyzji przez Zarząd WFOŚiGW we Wrocławiu. Komisja ocenia wpływające do WFOŚiGW we Wrocławiu wnioski pod względem merytorycznym. Do zadań Komisji należy ponadto:

- sporządzenie listy wniosków rekomendowanych przez Komisję do dofinansowania przez Fundusz,
- proponowanie rozwiązań usprawniających dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej – w tym między innymi propozycji: zmian wzorów formularzy wniosków dotacyjnych, wykazu kosztów kwalifikowanych oraz formy uznawanego wkładu własnego beneficjenta,
- proponowanie regulaminów konkursów dotyczących edukacji ekologicznej, np.:
 - dla centrów edukacji ekologicznej,
 - dla mediów,
 - dla konferencji,
 - dla publikacji,
 - dla programów edukacyjnych,
 - dla szkół.
- propagowanie działalności Funduszu w zakresie wspierania edukacji ekologicznej.

Jednym z efektów działania Komisji są także „Zasady uznawania kosztów i kalkulacji wartości zadań z zakresu edukacji ekologicznej” – dokument określający rodzaje kosztów kwalifikowanych, które mogą być finansowane z dotacji oraz sposób wyliczania wartości całkowitej realizowanych zadań.

Zarówno „Zasady funkcjonowania Komisji Konsultacyjnej ds. Edukacji Ekologicznej”, jak i „Zasady uznawania kosztów i kalkulacji wartości zadań

z zakresu edukacji ekologicznej” oraz „Karty oceny wniosków” są umieszczone na stronie internetowej WFOŚiGW we Wrocławiu www.fos.wroc.pl

Od 10.12.2008 r. Komisja działa pod przewodnictwem Przedstawiciela Organizacji Pozarządowych w Radzie Nadzorczej p. Piotra Śniguckiego. Aktualnie w jej skład wchodzi również przedstawiciele: Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Sejmiku Województwa Dolnośląskiego; Wojewody Dolnośląskiego; Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego; Dolnośląskiego Kuratorium Oświaty; Wyższych Uczelni; organizacji ekologicznych z terenu Dolnego Śląska; WFOŚiGW we Wrocławiu.

Edukacja ekologiczna – 2008 rok

Fundusz rozpatrzył w 2008 r. 138 wniosków o dofinansowanie zadań z zakresu edukacji ekologicznej, z których 114 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 3 zostały rozpatrzone odmownie ze względu na niewielki efekt ekologiczny planowany do uzyskania w wyniku ich realizacji, 2 nie spełniały „Kryteriów...” Funduszu, 8 zostało wycofanych przez wnioskodawców, a 11 pozostało do rozstrzygnięcia na 2009 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 146 zadań. Fundusz wydatkował w 2008 r. środki na dofinansowanie 128 zadań.

Na dofinansowanie realizacji zadań z dziedziny edukacji ekologicznej Fundusz wydatkował 3 605,8 tys. zł, tj. 1,59% wydatków statutowych – 100,0% w formie dotacji.

Na realizację 31 zadań kontynuowanych Fundusz posiada zobowiązania na lata następne na kwotę 1 717,9 tys. zł w formie dotacji (1,4% wszystkich zobowiązań), wynikające z zawartych umów.

Działalność z zakresu edukacji ekologicznej charakteryzowała się dużą różnorodnością zarówno ze względu na tematykę jak i formę przekazywania wiedzy z tej dziedziny. Wśród wnioskodawców realizujących różne przedsięwzięcia w omawianej dziedzinie przeważają jednostki administracji rządowej, gminy i związki gmin, a wśród pozostałych inwestorów stowarzyszenia i fundacje.